

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 63076-12-19

1 04 אוגוסט 2021
2

לפני:

כב' השופטת שרה ברוינר ישרזדה – סגנית נשיא

נציג ציבור (עובדים) מר/גב'

נציג ציבור (מעסיקים) מר/גב'

המערערת

ע"י ב"כ: עו"ד איתמר כהן

-

המוסד לביטוח לאומי

המשיב

ע"י ב"כ: עו"ד איהאב סעדי

3

פסק דין

4

- 5 1. מושא ערעור זה הוא החלטת ועדה רפואית לעררים מיום 6.11.19 שקבעה למערערת נכות רפואית
6 (40%) החל מיום 25.3.18.
- 7 2. טוענת המערערת כי מצבה היה קשה עוד קודם למועד זה ואין כל טעם מדוע נקבע כי הנכות מתחילה
8 דווקא במועד זה.
- 9 3. טוען המשיב כי היות והוועדה קבעה שהנכות נוצרה לפני "מעל 15 חודשים" הרי שאין הוועדה נדרשת
10 לקבוע מועד מדויק לתחילתה, ומפנה בענין זה לנפסק בע"ל 71489-09-16 המוסד- ברל ברונר
11 (30.3.20)- להלן, בשל הזהות בשם המשפחה של המשיב שם והמערערת דכאן- יקרא "ענין/הלכת
12 ברל" ודי באשר קבעה.
- 13 4. לכך משיבה המערערת כי במקרה הנדון יש השלכה לקביעת הוועדה שכן ככל שיקבע שמועד תחילת
14 נכותה הוא בתאריך שבו היתה עובדת הרי שתוגדר כ"משתכרת" ולא כ"עקרת בית" ולכך השלכה על
15 תחשיב הגמלה.
- 16 5. ברקע הדברים יש להבהיר כי במקביל להליך זה מתנהל בבית הדין גם הליך בב"ל 63148-12-19 שבו
17 תובעת המערערת דכאן כי הנתבע ישנה סיווגה מ"עקרת בית" ל"משתכרת". (שם טוען הנתבע כי אין

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 63076-12-19

1 בסיס להכרה בה כמשתכרת במועדים הרלבנטיים). הצדדים טענו כי ההכרעה בהליך זה כרוכה ולו
2 באופן חלקי בתוצאות הליך זה. ומשכך, עוכב הדיון בהליך האחר עד להכרעה בהליך זה.
3 6. בפועל, בדיון שהתקיים בהליך זה, ביקש ב"כ המשיב לבחון עמדת המשיב (בפועל ביחס לשני
4 ההליכים). בסופו של דבר ובאיחור ניכר הודיע המשיב כי הוא נותר בעמדתו. משכך תוכרע השאלה
5 העומדת לפני.

הכרעה

6
7
8 7. היות ושני הצדדים בהליך האחר הסכימו כי יש טעם להמתנה להכרעה בהליך זה בטרם יקודם, לא
9 אדרש לשאלה הכיצד יהא בכך כדי להועיל לאותו הליך וכן למסמכים שהוגשו במסגרת ההליך האחר.
10 אציין רק כי על פני הדברים דומה כי טיעוני המשיב הם מעגליים- בעוד בהליך זה הוא טוען כי לא
11 ניתן לקבוע מתי החלה הנכות, הרי שבהליך האחר הוא טוען שאין אסמכתא לכך שהנכות החלה בעת
12 היתה המערערת בגדר "משתכרת". בכך נוצר מצב ללא מוצא עבור המבקשת.
13 כאמור, יוצאת אני מנקודת הנחה כי ככל שתתבקש הועדה לקבוע מועד נכות כמבוקש בערעור שלפני,
14 תהיה לכך נפקות מעשית לשם הכרעה בסוגיה שבהליך האחר. עוד אוסיף כי נוכח הסכמות הצדדים
15 כאמור מחד גיסא, ונוכח סברתי מאידך גיסא כי ראוי שסוגיה רפואית תבורר באמצעות הגורמים
16 הרפואיים – קרי הוועדות – (ולא בעקיפין במסגרת בדיקת שיקול דעת פקיד התביעות של המשיב
17 בהליך האחר) – תידון השאלה שהציבו הצדדים בהליך זה.

18 8. הסוגיה שלפני אם כן, מצומצמת והיא, האם יש ליישם את הלכת ברל על ענייננו באופן שיביא לדחיית
19 הערעור כפי שארע שם.

20 9. בקצרה יובאו עיקרי הנפסק בהלכת ברל הרלבנטיים לענייננו:

21 א. בהתאם להוראות תקנה 5 לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח נכות) קביעת אחוזי נכות רפואית,
22 מינוי ועדות לעררים והוראות שונות) התשמ"ד 1984 (להלן- **התקנה**) בשילוב עם הוראות סי'
23 195 (ב) והוראות נוספות לחוק הביטוח הלאומי התשנ"ה-1995 (להלן- **החוק**), נדרשת הוועדה
24 לקבוע את מועד הנכות רק ככל שהוא מוקדם 15 חודשים בטרם המועד הגשת התביעה למוסד.

25 ב. כאשר וועדה נמנעת מלקבוע את מועד תחילת הנכות בתקופה המוקדמת 15 חודש, אין לומר,
26 לכן, כי נפלה טעות משפטית בהחלטתה.

27 ג. הנחיות פנימיות של המוסד לדרג ראשון, בכלל זה ההנחיה לפיה, ככל שניתן, יש לקבוע מועד
28 תחילת נכות המוקדם 15 חודש הנ"ל, יש לקבעו, אינן רלבנטיות -הן באשר הן עומדות בניגוד
29 להוראות הדין כדלעיל, והן באשר אינן מחייבות את הוועדות בדרג שני.

30 ד. למרות האמור, כפי שנקבע בהלכת קנטורוביץ (דב"ע (ארצי) נה/0-127 **קנטורוביץ- המוסד**, פד"ע
31 לא 584 (1996), לוועדה הרפואית סמכות לקבוע נכות גם ככל שאין בכך כדי לשנות את שעור
32 קצבת הנכות של המבוטח, אלא רק כדי לסייע בידו לשם קבלת זכויות מכח חוקים אחרים. טעם
33 הדבר הוא כי במשפט הישראלי ניתן לערור על החלטה מינהלית מדרג ראשון, וכן כיון שככל שאין
34 מנגנון המאפשר הגשת ערר גם שלא לצרכי זכאות לזכויות הנובעות מנכות כללית על פי החוק,
35 על ביה"ד למלא החלל ולקבוע כי ניתן לערור על החלטת דרג ראשון בוועדה שכן יש לראות את
36 זכויות הנכים כמכלול אחד. (יוער כי קונטרוביץ עצמו הוכר כנכה לפי החוק – זאת בשונה מגב'

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 63076-12-19

- 1 אליהו בהליך אחר שסייג הלכה זו, שם נקבע שבהעדר נכות לפי החוק, אין מקום לדון בזכויות
2 שעשויות לצמוח מכח חוקים אחרים- (עב"ל 63519-02-16 המוסד- אליהו (20.3.17)). אוסיף כי
3 בענין אליהו נקבע שאין להרחיב את הלכת קנטרוביץ מקום שהדבר אינו הכרחי.
4 ה. סמכויות הועדה לעררים אינן מצומצמות אל מול סמכויות הועדה בדרג ראשון.
5 ו. מצב שבו הוועדות נדרשות להכריע בסוגיות שאין להן יסוד מעשי שיועיל למבוטח בכל הנוגע
6 לנכות כללית משמעו השחתת זמנן ולכך אין ליתן יד. באותו אופן, אין מקום להטיל על מבוטחי
7 נכות כללית עלות דיוני וועדות בנושאים שכלל אינם נוגעים לביטוח הנכות הכללית. (ביה"ד
8 הארצי ציין גם חשש שהיות והמוסד יהיה אדיש לקביעות רפואיות שאינן נוגעות לגמלאות על פי
9 החוק, ינזק האינטרס הציבורי).
10 ז. בענין ברל, שבו ביקש כי הוועדה תכריע את מועד הנכות שלו שקדם לאותם 15 חודשים לשם
11 מימוש זכויות מכח חוקים אחרים, נקבע שאין ליישם את הלכת קנטרוביץ משני טעמים מרכזיים-
12 ראשית: אין חובה לקבוע נכויות לתקופה שקדמה ל-15 חודשים לפני הגשת התביעה ולכן "כל
13 סוגיית הנכויות בגין התקופה האמורה היא בבחינת קביעת נכות ש"מחוץ למגרש". שנית- בפני ברל
14 היתה פתוחה הדרך לקבל הכרעה בשאלה שבה ביקש כי הוועדה תכריע, וזאת באמצעות ועדת
15 מס הכנסה. (גם אם דרך זו מסורבלת ואף עשויה להביא להכרעות סותרות) על כן ברל לא יפול
16 "בין הכסאות".
17
18 10. יישום העקרונות שבענין ברל מביאני לכלל מסקנה כי במקרה הנדון יש הצדקה להחלת הלכת
19 קנטרוביץ והרציונל שבפניה. אלה טעמי-
20 11. ראשית-בהנחה שיש נפקות מעשית לקביעת מועד הנכות, שכן הוא יכול להשליך על נקודת המוצא של
21 תחשיב גמלת הנכות של המערערת- ומשהמשיב לא טען כי בפני המערערת מסלול אחר שבו ניתן יהיה
22 להכריע בסוגיה זו, הרי שזהו המצב שבו "נופלת המבוטחת בין הכסאות", שלכך כיוונה הלכת
23 קנטרוביץ. היינו תתכן אפשרות שבפועל תחילת הנכות היתה ב-2015, כשהמערערת עדיין עבדה, על
24 המשמעות הנגזרת לכך לענין הגמלה- ואולם אין גורם שיכריע בכך.
25 שנית- אין עסקינן בקביעה ביחס למי שאינו זכאי לקצבת נכות, שכן המערערת בכל מקרה זכאית לה
26 (גם אם במגבלות התקנה, לא תוכל לקבלה לתקופה העולה על 15 חודשים שקדמו להגשת התביעה).
27 על כן עסקינן בקביעה הנוגעת לגמלת הנכות ואין התעסקות הועדה בענין זה משום חריגה מתחום
28 הטיפול במבוטחי נכות כללית. במובן זה עניינה של המערערת אף מובהק יותר מעניין קנטרוביץ ועניין
29 ברל, שכן אין עסקינן בזכויות שהן לבר החוק.
30 שלישית-, ונוכח "הנחת העבודה" שלעיל, אין עסקינן בקביעה תאורטית שכן יכול ותהיה לה השלכה
31 על גובה גמלת המערערת.
32 12. אמנם נכון, כאמור לעיל, לשון תקנה 5 אינה מחייבת קביעה של תחילת נכות בנסיבות דכאן, ואולם
33 אין היא שוללת אפשרות זו. (כמובן שקביעת תחילת הנכות לא תהווה גם קביעת "מועד קובע" לענין
34 ס' 195 לחוק, ולא תזכה את המערערת בזכויות החורגות מגדר 15 החודשים.) בענין ברל אכן היוותה
35 הוראת תקנה 5 נימוק בגינו נדחה הערעור, ואולם נימוק זה לא עמד לבדו. כל הנימוקים האחרים
36 שבאותו ענין אינם יפים לענייננו כאמור לעיל.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

ב"ל 63076-12-19

13. בענין ברל הועלתה טענה בדבר ההכבדה על הועדות בנבירה בחומר רפואי עתיר שנים. אכן יתכן שבמקרים הדורשים בחינת תקופה ארוכה הקודמת ל-15 החודשים האמורים, יהווה הדבר שיקול בגינו לא יהא מקום להצדיק זאת או לחלופין, יהא על המבוטח לקצוב זמן רלבנטי (ניתן להניח כי המקרים כמו עניינה של המערערת הם נדירים). מכל מקום בנסיבות המקרה הספציפי- עסקינת בתקופה מוגבלת גם לשיטת המערערת עצמה.

14. על כן יש מקום להורות על השבת עניינה של המערערת לוועדה כמבוקש.

אשר על כן, בנסיבות המיוחדות דכאן, הערעור מתקבל.

עניינה של המערערת יושב אל הוועדה על מנת שתקבע, ככל הניתן, על יסוד החומר הרפואי, מתי נוצרה הנכות שקבעה (אף שנוצרה קודם ל-15 החודשים שציינה בהחלטתה).

המערערת וב"כ יזמנו לדיון בפני הוועדה.

החלטת הוועדה תהא מנומקת.

בנסיבות הענין לא מצאתי מקום לעשות צו להוצאות

בשולי הדברים, ביקש ב"כ המשיב להורות על ביטול החיוב בהוצאות לטובת אוצר המדינה נוכח אי ביצוע החלטות בית הדין. לאחר עיון בהתנהלות לאורך ההליך שבמסגרתה אף המערערת עצמה לא עמדה פעמים חוזרות בהחלטות בית הדין, מצאתי כי אין מקום לעמוד על חיוב בהוצאות כאמור רק כלפי אחד הצדדים. משכך בטל חיוב המשיב בהוצאות על פי ההחלטה מה 28.6.21.

ניתן היום, כ"ו אב תשפ"א, (04 אוגוסט 2021), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

שרה ברזני, שופטת, סגנית הנשיא